

De nordiske herregårdes kulturmiljø i fortid, nutid og fremtid

Torsdag d. 17. september 2009

- 10.00-10.45: **Omvisning på Gammel Estrup**
v/museumsdirektør Britta Andersen (DK)
- 10.45-11.00: **Registrering**
- 11.00-11.05: **Velkomst**
Herregårdshaver
- 11.05-11.35: **1700-årenes franske og engelske haver. Den arkitektoniske og den landskabelige – den bundne og den frie?**
v/museumsinspektør, seniorforsker Ulla Kjær (DK)
- 11.35-11.55: **Diskussion**
- 11.55-12.25: **Genskabelse og fremtid - Restaureringen af haven på herregården Tirsbæk**
v/landskabsarkitekt Marie-Louise Wanscher (DK)
- 12.25-12.45: **Diskussion**
- 12.45-14.00: **Frokost**
Bygningerne i herregårdenes kulturmiljø:
- 14.00-14.30: **Forholdet mellem herregårde, økonomi, jordbrug og bebyggelse**
v/forsker Göran Ulväng (S)
- 14.30-14.50: **Diskussion**
- 14.50-15.20: **Herregårdenes avlsbygninger. Fremtidens om- og tilbygninger – versus arkitektoniske kulturarvsværdier**
v/ph.d.-studerende, arkitekt Sonja M. Overgaard (DK)
- 15.20-15.40: **Diskussion**
- 15.40-16.10: **Kaffepause**
- 16.10-16.40: **Moderne transformationer – herregårdene Hafslund og Borregaard, fra adelsgods til industricentrum**
v/dr.phil. Arne Bugge Amundsen (N)
- 16.40-17.00: **Diskussion**
- 17.00-17.10: **Opsamling**
- 17.15: **Busafgang, Hotel Randers**
- 18.30: **Busafgang, Gammel Estrup**
- 19.00-23.00: **Middag i Riddersalen på Gammel Estrup**
- 23.00: **Busafgang, Hotel Randers**

Fredag d. 18. september 2009

- 8.20: **Busafgang, Gammel Estrup**
Herregårdsarkitektur
- 9.00-9.30: **Europæisk i Norge. Herregårdsarkitektur under enevælden**
v/ph.d. Lars Jacob Hvinden-Haug (N)
- 9.30-9.50: **Diskussion**
- 9.50-10.20: **Restaurering af Dronning Sophies Hus på Halsted Kloster**
v/arkitekt Peter Bering (DK)
- 10.20-10.40: **Diskussion**
- 10.40-11.00: **Kaffepause**
- 11.00-11.30: **Fremtidens Herregård – Fonden Realdanias idékonkurrence**
v/cand.silv. Peter Tom-Petersen (DK)
- 11.30-12.00: **Diskussion**
- 12.00-13.30: **Frokost**
Adelens selvopfattelse og iscenesættelse
- 13.30-13.50: **Måder at bo på. Indretning, liv, stemninger og bevidsthedsformer i danske overklasseboliger i byen 1570-1870**
v/ph.d. Thomas Lyngby (DK)
- 13.50-14.10: **Diskussion**
- 14.10-14.40: **Nybyggt af gammel art. Nygotisk herregårdsarkitektur i Danmark 1830-1900**
v/ph.d. Anne Grethe Sværke (DK)
- 14.40-15.00: **Diskussion**
- 15.00-15.20: **Kaffepause**
- 15.20-16.20: **Vandring i Gammel Estrups kulturmiljø**
v/museumsdirektør Britta Andersen
- 16.30: **Busafgang, Hotel Randers**
- 18.30-: **Middag på Hotel Randers**

Lørdag d. 19. september 2009

Ekskursion til østjyske herregårde

- 8.00: **Busafgang**
- 8.30-9.45: **Stenalt. Moderne herregårdsproduktion, økologisk gedeproduktion. Klassicistisk hovedbygning**
v/godsejer Dorte Mette Jensen og seniorforsker Claus M. Smidt
- 10.30-12.00: **Clausholm. Eksempel på Realdanias projekt Herregårdshaver. Omvisning i hovedbygning og have**
v/hofjægermester, Kim A. Berner og landskabsarkitekt Preben Skaarup
- 12.30-13.30: **Frokost på Bidstrup**
- 13.30-15.00: **Bidstrup. Hovedbygning, avlsbygninger, herregårdshelhed, idéer for fremtiden**
v/godsejer, cand.merc. Geert H. de Lichtenberg
- 15.30-17.00: **Frijsenborg. Historicistisk herregård. Hovedbygning. Bevaringshensyn**
v/Bendt lensgreve Wedell

Forbehold for ændringer

Søndag d. 20. september 2009

Frivillig ekskursion til herregården Rosenholm

- 9.30 – 11.30: **Rundvisning på Rosenholm**
v/ lektor Carsten Porskrog Rasmussen

De nordiske herregårdes kulturmiljø i fortid, nutid og fremtid

Synopsis

1700-årenes franske og engelske haver. Den arkitektoniske og den landskabelige – den bundne og den frie?

v/museumsinspektør, seniorforsker Ulla Kjær, Nationalmuseet.

Gennem hele havekunstens historie går et skel mellem arkitektoniske og landskabelige havetyper. I 1700-tallet blev dette skel nationalt: den traditionelle barokhave med de lange, lige linier blev synonym med en fransk have, mens en ny type naturlig have, anlagt, så den fulgte landskabet, og med masser af snoede stier, fik navn efter sit oprindelsesland og blev kendt som en engelsk have. I vores grundopfattelse af, hvad hver af disse havetyper stod for, er vi i dag i overensstemmelse med datidens tanker. Men det er dette foredrags tese, at vi samtidig er alt for stereotype i vores vurdering af forholdet mellem de to typer. Var det franske altid fransk og det engelske engelsk? Hvad var gammeldags og hvad var moderne, hvad var bundet og hvad var frit?

Genskabelse og fremtid -

Restaureringen af haven på herregården Tirsbæk

v/landskabsarkitekt Marie-Louise Wanscher, Kirsten Lund-Andersens Tegnestue.

Haven på Tirsbæk blev anlagt i 1745, dvs. i en periode, hvor der blev anlagt barokhaver på mange danske herregårde. Tirsbæks naturlige, kuperede landskab gjorde dog anlæggelsen af en klassisk, fransk barokhave med store alléer og udsigter ud i landskabet vanskelig. Haven blev derfor ikke anlagt i en bestemt stil, men derimod tilpasset Tirsbæks særegen natur. Takket være støtte fra Realdania har man nu påbegyndt en renovering af Tirsbæks haveanlæg. Marie-Louise Wanscher vil berette om overvejelserne bag arbejdet med at få haven på Tirsbæk til at fortælle en historie, uden at det er en for stor driftsmæssig byrde for ejerne.

Forholdet mellem herregårde, økonomi, jordbrug og bebyggelse

v/forsker Göran Ulväng, Ekonomisk historiska institutionen på Uppsala Universitet.

Göran Ulväng vil i sit foredrag fortælle om betydningen af de landbrugsforbedringer, der i 1700- og 1800-tallet fandt sted i Sverige. Denne landbrugsudvikling fik stor betydning for herregårdsbygningerne, hvad enten det drejede sig om produktions- eller avlsbygningerne, haveanlægget eller selve hovedbygningen. Mere indirekte fik det også betydning for selve indretningen af herregården, hvad der bl.a. kom til udtryk på herregården Sjöo, hvilket Göran Ulväng bl.a. vil komme ind på i sit foredrag.

Herregårdenes avlsbygninger. Fremtidens om- og tilbygninger – versus arkitektoniske kulturarvsværdier

v/ ph.d.-stipendiat, arkitekt Sonja Marie Overgaard, Dansk Center for Herregårdsforskning.

Landbrugets udvikling har gennem de sidste mange år medført produktspecialisering og nye driftsformer, hvilket ofte stiller store krav til avlsbygningernes indretning og udformning. Udvikling karakteriserer også landbruget på de danske herregårde, hvor den udgør en trussel mod den arkitektoniske kulturarv, som avlsbygningerne er en del af. Sonja M. Overgaard vil i forlængelse af denne problemstilling give et bud på, hvordan man værdisætter avlsbygningerne, kortlægger disse kulturarvsværdier og ikke mindst fører dem videre i en genanvendelse.

Moderne transformationer – herregårdene Hafslund og Borregaard, fra adelsgoods til industricentrum

v/ dr. phil., institutleder, Arne Bugge Amundsen, Institutt for kulturstudier og orientalske språk, Oslo Universitet.

De to norske herregårde, Hafslund og Borregaard, har en utrolig historie. Begge er karakteristiske for en bestemt udvikling hos de norske herregårde i 1700- og 1800-tallet, nemlig udviklingen fra herregård til industricentrum. Herregårdene havde i kraft af deres beliggenhed ved elven Glommen et gunstig grundlag for at udvikle industri; og trælastproduktionen blev knyttet til de to herregårdes privilegier. Dermed begyndte i 1800-tallet en udvikling, hvor herregårdene blev spekulations- og investeringsprojekter for internationale kapitalister.

Europæisk i Norge. Herregårdsarkitektur under enevælden

v/ph.d., arkitekt Lars Jacob Hvinden-Haug, Norsk institutt for kulturminneforskning.

Lars Jacob Hvinden-Haug rykker med sin nye forskning på den opfattelse og viden, vi har om de norske herregårde i stilarten barok. Barok har således haft en langt mere fremtrædende plads i norsk arkitekturhistorie, end man før har regnet med. Lars Jacob Hvinden-Haug vil bl.a. fortælle om de norske herregårde set i forhold til samtidens arkitekturhistorie og fortælle om nogle af herregårdsanlæggene fra perioden: Herregårdsanlæg, som tidligere har været præget af netop barokken.

Restaureringen af Dronning Sophies hus på Halsted Kloster

v/arkitekt Peter Bering, Berings Tegnestue.

Halsted Kloster var oprindeligt gammelt krongods. I 1177 skænkede Valdemar den Store jorden til Ringsted Kloster, hvorefter der formentlig blev stiftet et benediktinerkloster i Halsted. Efter reformationen overgik klostret i slutningen af 1500-tallet til enkedronning Sophie, der i 1591 opførte et stort grundmuret hus; det vi i dag kalder for Dronning Sophies hus. Peter Bering vil fortælle om arbejdet med at restaurere og give en ny funktion til det meget faldefærdige Dronning Sophies hus.

Fremtidens Herregård – Realdanias idékonkurrence

v/cand.silv., projektleder Peter Tom-Petersen, Bygningskultur Danmark.

I 2008 lød startskuddet til Realdanias kampagne Fremtidens Herregård.

Kampagnen, der løber over fem år, skal give et bud på, hvordan de danske herregårde igen kan indtage deres position som kraftcentre rundt om i landet. Der skal skabes liv i de gamle bygninger, samtidig med at herregårdenes kulturarv sikres. Peter Tom-Petersen vil i sit foredrag give eksempler på nogle af de udvalgte herregårde og de erfaringer, som Realdania indtil videre har gjort med projektet.

Måder at bo på. Indretning, liv, stemninger og bevidsthedsformer i danske overklasseboliger i byen 1570-1870

v/ph.d., museumsinspektør, Thomas Lyngby, Det Nationalhistoriske Museum, Frederiksborg Slot.

Specielt inden for adelen har boligindretning gennem tiden betydet meget for selvpfattelsen. I 1700-tallet blev boligerne således bevidst brugt som en form for selviscenesættelse. Boligen og indretningen havde ikke blot en stor betydning, hvis man ville gøre sig forhåbninger om en karriere inden for statsadministrationen; det var så uundværlig en del af den aristokratiske selvpfattelse, at selv økonomisk ruin ikke kunne stoppe indretningen af et pragtpalæ. Thomas Lyngby tager i sit foredrag udgangspunkt i udvalgte adelige bypalæer og fortæller om 1700-tallets aristokratiske boligkultur.

Nybyggt af gammel art. Nygotisk herregårdsarkitektur i Danmark 1830-1900

v/ph.d., mag. art., museumsinspektør Anne Grethe Sværke, Billund Museum.

Eftertiden har i Danmark været meget fordømmende over for den historicistiske arkitektur, der blev betragtet som både stilforvirret og forloren. Anne Grethe Sværke har i sin ph.d.-afhandling gjort op med denne forestilling og vist, at ejere og arkitekter tværtimod var særdeles stilbevidste; Det var således en bevidst strategi fra herregårdsejernes side at vælge en bestemt stilart, hvad enten det var nygotik, nyrenæssance eller en blanding. Anne Grethe Sværke vil i sit foredrag tage udgangspunkt i danske herregårde fra perioden og beskrive de overvejelser, der lå bag valget af stilart.

Vandring i Gammel Estrups kulturmiljø

v/museumsdirektør Britta Andersen, Gammel Estrup – Herregårdsmuseet.

Gammel Estrup er meget andet end blot den imponerende hovedbygning.

Herregården har gennem årene sat sit præg på naturen omkring Gammel Estrup, og de bygninger, der i sin tid blev opført, eksisterer den dag i dag som et levn fra en svunden tid. Britta Andersen vil tage symposiets deltagere ud på en vandring ved Gammel Estrup, hvor hun vil fortælle historien om stedets kulturmiljø. Her vil deltagerne bl.a. besøge *Lunden*, som huser familiegravstedet og iskælderen, *Pumpehuset*, der er placeret i herregårdens engarealer, og *Polakhuset*, der blev bygget til godsets polske arbejdere i slutningen af 1800-tallet: Kort sagt vil turen vise deltagerne, hvor dybe spor herregårdskulturen har efterladt sig i det danske kulturlandskab.